



Менеджмент

УДК 658

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14809900>

**Проблеми сучасних методів оцінювання рівня фінансової безпеки
підприємства в умовах посиленого впливу систем штучного інтелекту**

Малярчук Ірина Іванівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу у видавничо-поліграфічній справі. Інститут поліграфії та медійних технологій, Національний університет «Львівська політехніка», вулиця Степана Бандери, 12, м. Львів, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-0009-7389>

Процайло Мирослав Михайлович

аспірант, кафедра менеджменту та маркетингу у видавничо-поліграфічній справі. Інститут поліграфії та медійних технологій, Національний університет «Львівська політехніка», вулиця Степана Бандери, 12, м. Львів, Україна, <https://orcid.org/0009-0000-2980-7551>

Прийнято: 20.01.2025|Опубліковано: 30.01.2025

***Анотація.** В статті висвітлено роль та важливість сучасних методів оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства з урахуванням стрімкого розвитку штучного інтелекту. Акцентовано увагу на тому, що підприємства, які прагнуть забезпечити безпековий розвиток, повинні користуватися інтегрованими підходами до аналізу ризиків та мати відповідний безпековий потенціал. Здатність у реальному часі виявляти загрози, аналізувати великі обсяги даних та формувати точні прогнози стає визначальним фактором для уникнення кризових явищ і втрат. Водночас підкреслюється, що ефективне*



застосування навіть найдосконаліших методів неможливе без належної координації між підрозділами підприємства, злагодженої взаємодії суб'єктів фінансової безпеки й постійного вдосконалення професійної кваліфікації. Розглянуто ключові перешкоди на шляху до повноцінного запровадження оцінювання рівня фінансової безпеки, зокрема проблеми збору достовірних даних, різниці в підготовці персоналу та швидких змін зовнішнього бізнес-середовища. Обґрунтовано, що подолання цих складнощів вимагає комплексного підходу, який передбачає формування єдиної інформаційної платформи, регулярне оновлення аналітичних методик і активне застосування інструментів штучного інтелекту. Окреслено три ключові етапи оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства, що допомагають структурувати процес і робити висновки, релевантні до конкретної ситуації та стратегічних завдань. Особлива увага приділена впливу штучного інтелекту, який значно посилює можливості збору та аналізу даних, а також підвищує точність прогнозів. У підсумку, ефективне використання сучасних технологій разом із чіткою методологічною базою дає змогу підприємствам закласти міцні підвалини для фінансової стабільності й сталого безпекового розвитку. Всі наведені аргументи підкреслюють невідворотність переходу до прогресивних форм оцінювання фінансових ризиків та демонструють, як підприємства можуть закріпити свої позиції в умовах невизначеності.

Ключові слова: фінансова безпека, підприємство, безпековий потенціал, безпековий розвиток, штучний інтелект, інформаційне забезпечення, фінансова стабільність, сучасні методи аналізу, управлінські рішення



Problems of modern methods of assessing the level of financial security of an enterprise in the conditions of the increased influence of artificial intelligence systems

Malyarchuk Iryna

PhD in Economics, Associate professor of the Department of Management and Marketing in Publishing and Printing. Institute of Printing and Media Technologies, Lviv Polytechnic National University, Stepana Bandera Street, 12, Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0009-7389>

Protsailo Myroslav

Department of Management and Marketing in Publishing and Printing. Institute of Printing and Media Technologies, Lviv Polytechnic National University, Stepana Bandera Street, 12, Lviv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0000-2980-7551>

Abstract. *The article highlights the role and importance of modern methods for assessing the level of financial security of an enterprise, taking into account the rapid development of artificial intelligence. It emphasizes that enterprises that seek to ensure secure development must use integrated approaches to risk analysis and have the appropriate security potential. The ability to identify threats in real time, analyze large amounts of data, and form accurate forecasts becomes a determining factor in avoiding crisis phenomena and losses. At the same time, it is emphasized that the effective application of even the most advanced methods is impossible without proper coordination between the enterprise's divisions, coordinated interaction of financial security entities, and continuous improvement of professional qualifications. The key obstacles to the full implementation of financial security assessment are considered, in particular, the problem of collecting reliable data, differences in personnel training, and rapid changes in the external business environment. It is substantiated that overcoming these difficulties requires a comprehensive approach, which involves the*



formation of a single information platform, regular updating of analytical methods and active use of artificial intelligence tools. Three key stages of assessing the level of financial security of an enterprise are outlined, which help to structure the process and draw conclusions relevant to a specific situation and strategic objectives. Particular attention is paid to the impact of artificial intelligence, which significantly enhances the capabilities of data collection and analysis, as well as increases the accuracy of forecasts. As a result, the effective use of modern technologies together with a clear methodological base allows enterprises to lay a solid foundation for financial stability and sustainable security development. All the arguments presented emphasize the inevitability of the transition to progressive forms of financial risk assessment and demonstrate how enterprises can consolidate their positions in conditions of uncertainty

Keywords: *financial security, enterprise, security potential, security development, artificial intelligence, information support, financial stability, modern analysis methods, management decisions*

Постановка проблеми. Сучасний економічний простір постійно зазнає динамічних змін, що створює низку викликів для фінансової безпеки підприємства. Попередні підходи, орієнтовані виключно на базові фінансові показники, втрачають свою ефективність в умовах посиленої ролі цифрових рішень. Особливої актуальності набуває здатність підприємства оперативно реагувати на загрози та проактивно виявляти потенційні ризики. У цьому контексті вагоме значення має оцінювання рівня фінансової безпеки, що дає змогу вчасно виявляти уразливі місця у фінансових потоках і адаптувати стратегії безпекового розвитку. Використання сучасних методів оцінювання підтримує оптимальну структуру капіталу, знижує вразливість перед зовнішніми факторами та забезпечує стабільність фінансових результатів.

Структура статті передбачає аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування мети й завдання дослідження. Висвітлення ключових методів



досягнення мети дослідження. Виклад основного матеріалу й формування висновків по результатах дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід підкреслити, що важливі аспекти дослідження проблем забезпечення фінансової безпеки розкривалися в роботах таких вчених, як О. Кузьменко, О. Журба, О. Силкін, Г. Мельник, Г. Романюк, Д. Григоренко, Є. Міщенко, С. Орлова, М. Чорна, А. Лисенко, О. Кришталь, П. Горбач, В. Савчук, Т. Руденко, Б. Кирилюк, М. Денисенко, О. Терещук, Н. Кравченко, Є. Полянська, І. Костюк, Д. Євсюков, Г. Тарасюк, У. Тимошенко, З. Костюченко, О. Лютий, Р. Волошин, Л. Бондаренко, М. Гаврилюк, О. Поліщук, І. Бондар, О. Шепель, Д. Романенко, В. Бережний, М. Кулик, Л. Тараненко, Р. Степаненко, А. Штангрет, А. Шевченко і ін. До прикладу, І. В. Сіліна висвітлює концептуальні основи антикризового фінансового управління підприємством, підкреслюючи необхідність гнучкого підходу до управління ризиками, що посилюється з розвитком цифрових технологій [1]. О. І. Судакова аналізує стратегічне управління фінансовою безпекою, вказуючи на необхідність інтеграції сучасних ІТ-рішень у стратегічне планування [2]. К. С. Тимощенко досліджує фінансовий механізм захисту економічних інтересів підприємств, акцентуючи на впливі технологій штучного інтелекту на фінансові операції [3]. Х. О. Турхан розглядає функціональну структуру фінансової безпеки, звертаючи увагу на потенціал штучного інтелекту в оптимізації фінансового моніторингу [4]. В. В. Шелест ділиться практиками управління фінансовою безпекою довірчих товариств, які почали активно використовувати програмне забезпечення для аналізу даних [5]. Ю. А. Смірнов і Т. С. Панфілова пропонують методику оцінки фінансової безпеки на основі ідентифікації фінансового стану, з особливим акцентом на використання систем штучного інтелекту для обробки фінансових даних [6]. І. П. Мойсеєнко та О. М. Марченко розробляють комплексні стратегії управління фінансово-економічною безпекою підприємств, включаючи інноваційні ІТ-рішення [7]. Л. М. Петренко вносить вклад у теорію моделювання процесів управління фінансовою безпекою,



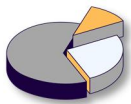
розглядаючи використання штучного інтелекту для прогнозування ризиків [8]. О. Р. Рудик зосереджується на антикризовому управлінні фінансовою стійкістю, використовуючи алгоритми штучного інтелекту для виявлення та реагування на економічні збурення [9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне науковому внеску провідних вчених, зазначимо, що низка теорій і концепцій в контексті особливостей проблем сучасних методів оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства в умовах посиленого впливу систем штучного інтелекту, досі залишаються не розкритими повною мірою, що й зумовило вибір даної тематики, її сучасну актуальність. Дослідження може внести значний вклад у розуміння як удосконалити сучасні методи оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства в умовах посиленого впливу систем штучного інтелекту через запропоновані в статті рекомендації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є характеристика особливостей основних проблем сучасних методів оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства в умовах посиленого впливу систем штучного інтелекту. Об'єктом дослідження виступає система фінансової безпеки підприємства. Методологія статті передбачає застосування методів індукції та дедукції, порівняння і систематизації, синтезу і аналізу, морфологічного аналізу, графічний й табличний методи, абстрактно-логічний метод.

Основне завдання статті являє собою визначення яким чином удосконалити процес використання сучасних методів оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства в умовах посиленого впливу систем штучного інтелекту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток штучного інтелекту значно розширив інструментарій, який може допомагати підприємствам краще аналізувати ринкову кон'юнктуру та розробляти більш гнучкі підходи до управління фінансовою безпекою [10-11]. Водночас підвищилася складність



економічних моделей, що ускладнює процес оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства за допомогою традиційних методів. Усе це висуває нові вимоги до управлінських кадрів і суб'єктів фінансової безпеки, котрі прагнуть отримати обґрунтований аналіз стану ризиків. Міцна безпекова платформа дає можливість мінімізувати можливі втрати та забезпечити безпековий розвиток (табл.1).

Таблиця 1

Ключові перешкоди оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства

№	Перешкода	Характеристика
1	Нестача якісних даних	Підприємства часто зіштовхуються з труднощами у зборі та верифікації необхідної інформації. Обмежений доступ до зовнішніх статистичних баз або недостатня повнота внутрішніх даних створюють викривлення в аналізі та ускладнюють формування об'єктивної картини ризиків
2	Низький рівень цифрової грамотності	Ухвалення сучасних методів оцінювання фінансової безпеки вимагає від фахівців певних навичок роботи з великими обсягами інформації та складними аналітичними модулями. Якщо працівники не мають достатнього технічного досвіду, ефективність використання інноваційних інструментів знижується
3	Розрізненість внутрішніх підрозділів	Відсутність єдиної платформи для обміну інформацією може спричинити фрагментацію даних, коли різні департаменти підприємства аналізують власні показники, не враховуючи загальної картини. Це ускладнює оперативне виявлення фінансових загроз і затягує процес прийняття рішень
4	Стрімка зміна бізнес-середовища	Ринкові коливання та нові тенденції у технологічній сфері інколи відбуваються швидше, ніж встигають адаптуватися методи оцінювання рівня фінансової безпеки. Така невідповідність темпів може призвести до запізнених реакцій на критичні ризики

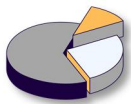
Джерело: складено авторами

В умовах активного проникнення штучного інтелекту важливо, щоб підприємства приділяли першочергову увагу комплексним методам оцінювання рівня фінансової безпеки. Такі методи дають змогу не лише фіксувати вже наявні ризики, а й прогнозувати їхню динаміку, що надзвичайно актуально з погляду стратегічного планування [12-13]. Завдяки обробленню великих масивів даних



зростає точність оцінок, а обмін інформацією між окремими підрозділами підприємства стає більш координованим і своєчасним. Це підвищує безпековий потенціал і дозволяє створювати такі умови, за яких навіть найменші негативні сигнали виявляються завчасно. Не менш важливою складовою ефективної системи безпекового розвитку є постійний моніторинг ключових фінансових показників [14-15]. Тільки завдяки сучасним методам оцінювання підприємства можуть отримати оперативну картину стану своїх активів, зобов'язань, ліквідності та рівня боргового навантаження. Без належного інформаційного забезпечення процес планування бюджетів, формування резервів та ухвалення фінансових рішень стає надто ризикованим. Вміння комплексно оцінювати наявні дані та прогнозувати майбутні тенденції, спираючись на високоточні джерела, посилює здатність підприємства вистояти перед конкурентним та економічним тиском.

Підприємства, які ігнорують значення фінансової безпеки, зазвичай втрачають можливість розвивати власний безпековий потенціал. Своєчасне оцінювання рівня фінансової безпеки дає змогу виявляти слабкі місця у системі управління фінансами, визначати потенційні точки недофінансування та оптимізувати структуру капіталу. При цьому поєднання автоматизованих аналітичних модулів, заснованих на штучному інтелекті, із методами фінансового контролю розширює горизонти виявлення ризиків та підвищує точність прогнозів. Головний результат полягає у створенні стійкої системи фінансової стабільності, що є основою для сталого розвитку підприємства. Використання сучасних методів оцінювання рівня фінансової безпеки дозволяє суб'єктам фінансової безпеки підприємства отримувати переваги не лише в площині тактичного реагування, а й у стратегічному розрізі. Завдяки оптимальним підходам до аналізу кошторису, балансу, кредитного портфеля та інвестиційних проектів підвищується ефективність ухвалення управлінських рішень. При цьому можливість інтеграції з існуючими інформаційними системами спрощує доступ до важливих даних і полегшує контроль за



фінансовими потоками. Такі інструменти стають невіддільними елементами довгострокової конкурентної переваги підприємства та форми його безпекового розвитку (рис.1).

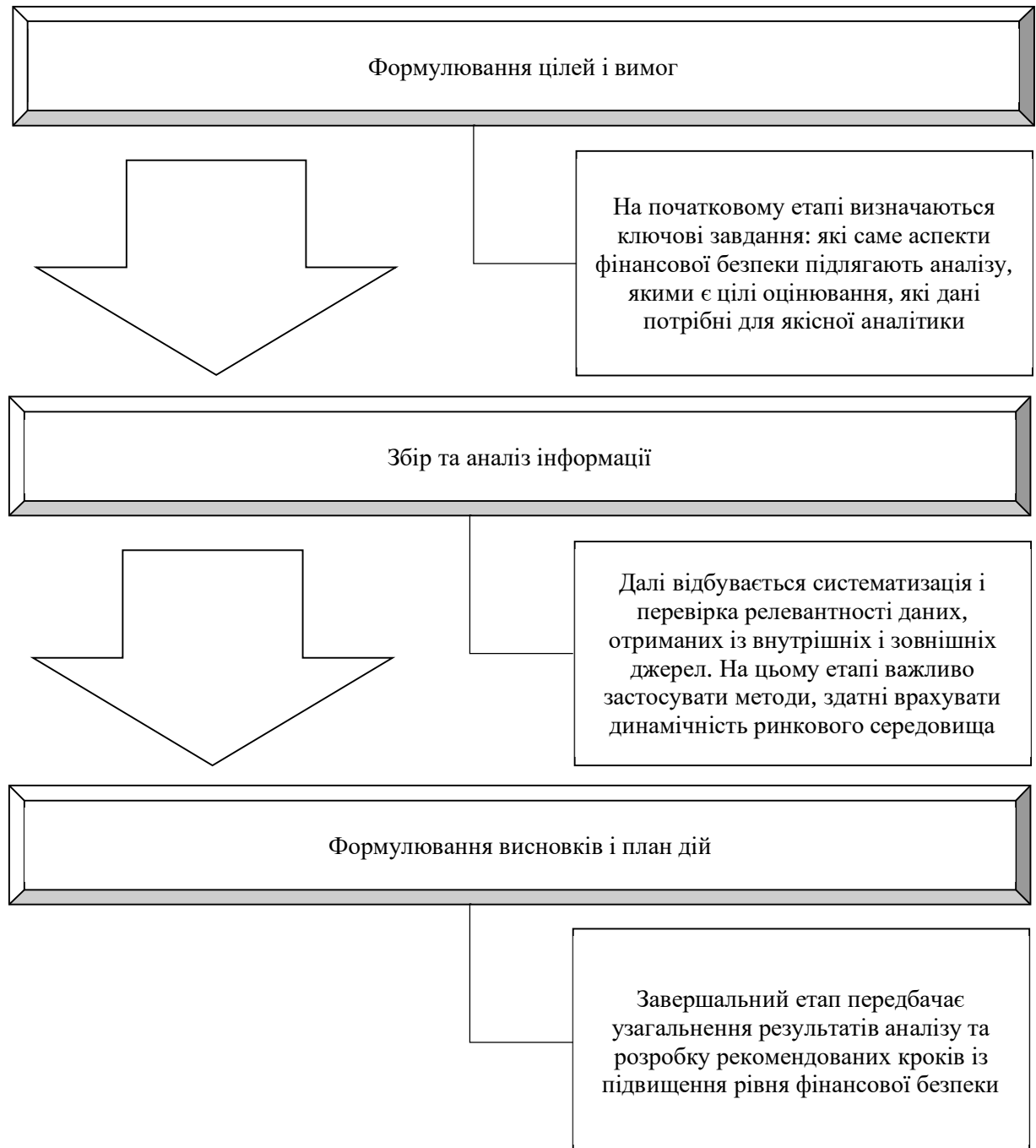


Рис.1. Етапи оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства

Джерело: складено авторами

Можливість враховувати обсяги та якість інформації, що приходить з різних джерел, стає новим викликом для суб'єктів фінансової безпеки. Адже



збільшення кількості даних не завжди означає зростання їхньої корисності чи достовірності. Саме тому сучасні методи оцінювання рівня фінансової безпеки передбачають обов'язкове застосування процедур відбору, систематизації та аналізу інформації. Без ефективних механізмів верифікації даних підприємство ризикує втратити контроль над достовірністю своїх управлінських рішень. Цей аспект підсилює потребу в належному інформаційному забезпеченні, в тому числі з використанням інтелектуальних алгоритмів (рис.2).

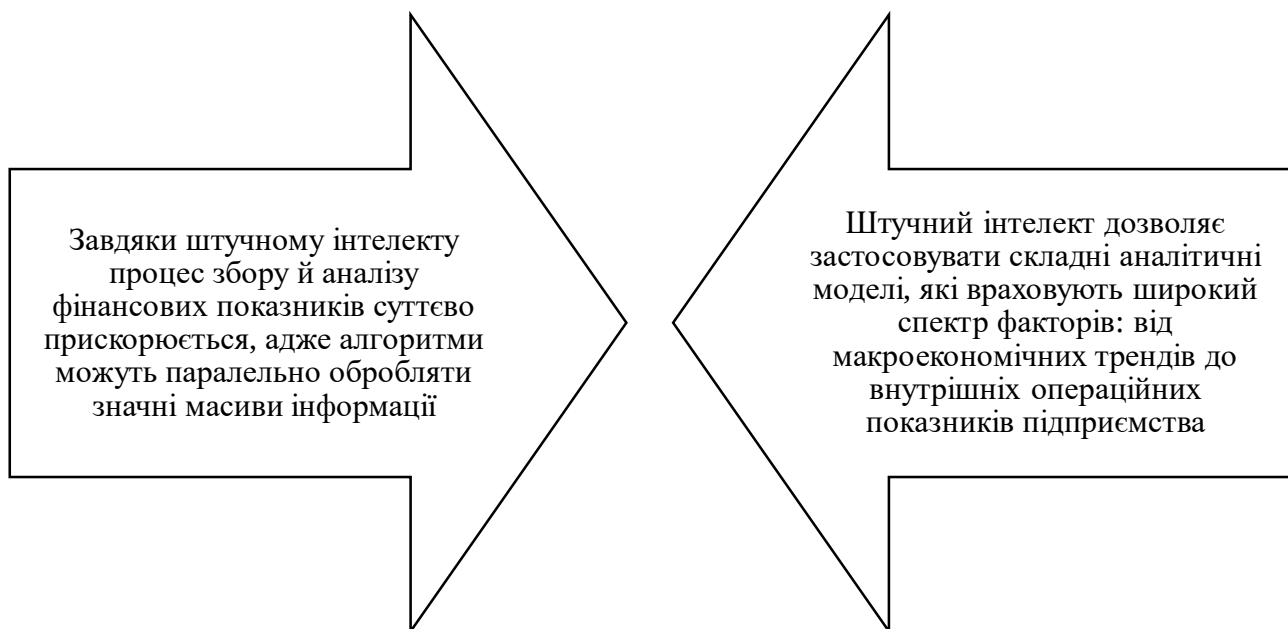


Рис. 2. Засади, що визначають вплив штучного інтелекту на оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства

Джерело: складено авторами

Для підтримання конкурентоспроможності й стабільності потрібні такі підходи, які дають змогу комплексно оцінювати стан фінансової безпеки, а не



лише фіксувати певні цифрові показники. Інтегроване використання фінансових, операційних та стратегічних даних створює умови для своєчасної ідентифікації ризиків, які здатні підірвати безпековий потенціал підприємства. При цьому слід урахувати взаємозв'язок між внутрішніми і зовнішніми факторами, адже глобалізовані ринки висувують все нові й нові виклики. Це стимулює впровадження сучасних методів оцінювання, здатних обробляти великі обсяги інформації та надавати релевантні висновки щодо поточної ситуації

Належне інформаційне забезпечення стає фундаментальною умовою для впровадження сучасних методів оцінювання рівня фінансової безпеки. Від своєчасності, повноти і достовірності доступних даних залежить ефективність усієї системи фінансового контролю й аналізу ризиків. У епоху, коли штучний інтелект поступово інтегрується у всі аспекти корпоративного управління, можливість приймати рішення на підставі якісної аналітики стає визначальною перевагою. Це не лише знижує імовірність серйозних кризових явищ, а й відкриває простір для масштабування бізнес-процесів, підсилюючи безпековий розвиток.

Висновки. Таким чином, сучасні методи оцінювання рівня фінансової безпеки у поєднанні з потенціалом штучного інтелекту забезпечують новий рівень захисту та стабільності підприємства. Ефективна взаємодія управлінських інструментів, автоматизованих аналітичних систем і професійних компетенцій учасників процесу дозволяє створити гнучке та надійне середовище, у якому ризики не накопичуються, а виявляються на ранніх стадіях. Це сприяє розвитку ефективної фінансової стратегії та формує міцний фундамент для реалізації довгострокових цілей. Тому підприємства, що прагнуть убезпечити себе від негативних впливів і досягти сталого безпекового розвитку, мають приділяти належну увагу оцінюванню рівня фінансової безпеки й відповідному інформаційному забезпеченню.



Список використаних джерел

1. Сіліна І. В. Концептуальні основи антикризового фінансового управління підприємством. Агросвіт №22, 2015. С. 48.
2. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. Економічний простір. 2008. № 9. С. 140–148.
3. Тимошенко К. С. Фінансовий механізм фінансової безпеки суб'єктів підприємництва дис. канд. екон. наук. за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Дніпропетровськ, 2015. 310 с.
4. Турхан Х. О. Функціональна структура фінансової безпеки суб'єктів підприємницької діяльності. Легалізація економіки та протидія корупції в системі економічної безпеки держави : тези доп. учасників Міжнар. наук.-практ. конф., 31 трав. 2013 р., м. Львів. Львів, 2013. С. 315–319.
5. Шелест В. В. Управління фінансовою безпекою довірчого товариства. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 3. С. 181–184.
6. Смірнов Ю. А., Панфілова Т. С. Оцінка фінансової безпеки підприємства на основі ідентифікації його фінансового стану. Економіка промисловості. 2013. № 1-2 (61-62). С. 313–317.
7. Мойсеєнко І. П., Марченко О. М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Львів, 2011. 380 с
8. Петренко Л. М. Моделювання процесів управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.11; [Київ. нац. екон. унт ім. Вадима Гетьмана. К., 2010. 19 с.
9. Рудик О. Р. Антикризове управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в економіці України. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08. – гроші, фінанси і кредит. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2010. 205 с.



- 10.Леськів Г., Левків Г. Менеджмент в умовах інновацій внаслідок застосування технологій на базі штучного інтелекту: виклики при переході до Індустрії 5.0. № 7(35).2024: Наукові інновації та передові технології. 278-285.
- 11.Фучеджи В. І. SWOT – аналіз як інструмент антикризового фінансового управління. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. Випуск 9. 2013. С. 156–161.
- 12.Силкін О. С. Аналіз фінансового стану підприємства як інформаційне підґрунтя забезпечення економічної безпеки. «Наукові записки». Львів: Укр. акад. друкарства. 2016. № 1. С. 220–225.
- 13.Штангрет А., Силкін О., Шляхетко В. Трудова міграція як зовнішня загроза для кадрової безпеки підприємства. № 10(38), 2024. Наукові інновації та передові технології. С. 190-201.
- 14.Штангрет А., Силкін О. Безпекові аспекти управління персоналом в умовах гіпердинамічного зовнішнього середовища. № 9(37), 2024. Наукові інновації та передові технології. С. 227-237.
- 15.Пойда-Носик Н. Н. Визначення сутності механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Вісн. Ун-тубанків. справи Нац. банку України. 2012. № 1 (13). С. 87–91.